

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עמ"נ 32429-12-12 כלוף ואח' נ' מנהל הארנונה בעיריית תל אביב - יפו

תיק חיצוני: .

בפני **כב' השופטת רות רונן**

המעוררים:

1. יצחק כלוף
2. ישראל כלוף
שניהם ע"י ב"כ עו"ד י. כלוף

נגד

המשיב:

מנהל הארנונה בעיריית תל אביב - יפו
ע"י ב"כ עו"ד משולם-קור

חקיקה שאוזכרה:

[חוק בתי המשפט \[נוסח משולב\], תשמ"ד-1984](#)

[חוק הרשויות המקומיות \(ריבית והפרשי הצמדה על תשלומי חובה\), תש"ס-1980](#)

[חוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961: סע' ההגדרות, 2, 3, 4](#)

[חוק הרשויות המקומיות \(ערר על קביעת ארנונה כללית\), תשל"ו-1976: סע' 3, 4, 4 ש](#)

[חוק בתי דין מינהליים, תשנ"ב-1992](#)

פסק דין

1. ערעור על החלטת ועדת הערר לענייני ארנונה כללית שליד עיריית תל אביב יפו (להלן: "ועדת הערר") מיום 25.10.2012 (להלן: "ההחלטה"). ההחלטה מתייחסת ל-17 עררים אותם הגישו המערערים נגד המשיב, החל משנת 2003 ועד שנת 2011. העררים מתייחסים לשתי דירות של המערערים 1-2 ("יצחק" ו"ישראל" בהתאמה) ברחוב קהילת קייב 28 נאות אפקה תל אביב (הדירות הללו יכוננו להלן יחד "הדירות", ובנפרד – "דירת יצחק" ו"דירת ישראל").

להלן נתייחס לטענות הצדדים בערר ובתשובה.

שטח דירת ישראל

2. המערער 2 – ישראל, טען כי שטח דירתו הוא 93 מ"ר. המשיב חייב את דירת ישראל על פי שטח של 121 מ"ר. המחלוקת בדבר שטח הדירה היתה קשורה לשאלת שטח הגג שמעל הדירה, ובין היתר לשאלה האם שטח זה מחובר לדירה במדרגות פנימיות.
- פקח מטעם המשיב ביקר בדירת ישראל ביום 6.5.2012, אולם הוא לא בדק את השאלה האם קיימות מדרגות מהדירה אל הגג. בהחלטתה קבעה ועדת הערר, לאחר שדנה בטענות הצדדים, כי "כל עוד המשיב לא יבדוק את המצב לאשורו, יימנע המשיב מלחייב את העורר **עבור החזקת הגג**". בכך התקבלה למעשה טענתו של ישראל ביחס לשטח הדירה (כל עוד המצב לא יבדק על ידי המשיב).
3. ואכן, לאור החלטתה של ועדת הערר, עדכן המשיב את שטח הדירה מ-121 מ"ר ל-93 מ"ר. כך עולה גם מתשובת המשיב לערעור (נספח ה' לתשובה) ומטענות המערערים. השטח עודכן החל משנת 2003. אולם, לגישת המערערים, היה על המשיב לעדכן את שטח הדירה לשטח של 93 מ"ר החל משנת 1995 ולא רק משנת 2003, וזאת משום ש"גם קודם ל-2003 הוגשו **השגות שלא נענו**".
4. ביחס לטענה המתייחסת לתקופה לפני שנת 2003, טען המשיב כי טענה זו התיישנה. מעבר לכך, נטען כי ישראל לא הגיש מעולם השגה בטענה זו, וטענותיו ביחס לשנים עברו אינן עומדות בפני בית-המשפט במסגרת הערעור המנהלי – כפי שהן לא עמדו בפני מנהל הארנונה או בפני ועדת הערר (והן אף לא מצויות במסגרת סמכותם העניינית). עוד נטען כי יש לדחות את טענת ישראל גם לגופה בהעדר ראיות.
5. אני סבורה כי יש לדחות את טענתו של ישראל ביחס לתקופה שלפני שנת 2003.
- בערעור טענו המערערים כי הם הגישו השגות "החל משנת 2003 ועוד קודם לכן" (ס' 2ב' לכתב הערעור). אין חולק כי העררים נושא ההחלטה הם עררים משנת 2003 ועד שנת 2011 (רי' הרישא לכתב הערעור). טענת המערערים לפיה הוגשו השגות נוספות לפני שנת 2003 נטענה אם כן בערעור באופן סתמי וללא פירוט. על-כל-פנים, ההחלטה של ועדת הערר נושא הערעור הנוכחי אינה מתייחסת להשגות ממועדים הקודמים לשנת 2003.
- אם לא הוגשה השגה ביחס לשטח במועד מוקדם יותר, הרי השומה ביחס לשנים אלה הפכה סופית, ואין מקום לעדכנה או לשנותה. בנסיבות אלה, לא ניתן לקבוע כי היה על המשיב לעדכן את שטח הדירה גם למועדים הקודמים למועד ההשגה הראשונה שנדונה במסגרת הערר.
6. המערערים הוסיפו וטענו כי היה על הוועדה להורות על השבת סכומים ששולמו ביתר על ידי ישראל בקשר עם החזקת הגג. המערערים טענו כי היה מקום להורות על השבת הסכומים ששולמו ביתר – ביחס לכל התקופה שבה נגבה תשלום ביתר, או לכל הפחות ביחס לתקופת

ההתיישנות. עוד נטען כי ישראל יכול היה לקזז את הסכום ששולם ביתר לאורך כל התקופה. ועדת הערר קבעה בהחלטה בהקשר זה כי היא אינה מוסמכת לדון בטענה זו.

7. כשוועדת ערר קובעת כי שטח דירה הוא קטן יותר מהשטח בגינו חויב הנישום, התוצאה המסתברת של קביעה זו היא כי סכומים ששולמו בהתאם לשטח הגדול יותר, שולמו על ידי הנישום ביתר. המשיב עדכן כאמור את שטחה של דירת ישראל משנת 2003, ובהתאם – היה עליו לפעול לתיקון החיובים שנגבו ביתר בהתייחס לכל התקופה, קרי משנת 2003 ואילך. ואכן, אין חולק – וב"כ המשיב אף הצהירה על כך בתשובה ובישיבת יום 24.12.13, כי המשיב עדכן את החיובים החל משנת 2003. כתוצאה מכך, הסכומים ששולמו ביתר, לרבות הפרשי הצמדה וריבית, הופחתו מסכום החוב והוא עודכן.

לכן, באין מחלוקת בין הצדדים בהקשר זה – אינני סבורה כי יש מקום להתערב בהחלטת ועדת הערר, ואין גם מקום להכריע במחלוקת בין הצדדים ביחס לסמכותה של ועדת הערר בהקשר זה.

טענות ביחס לסוג הבנין

8. המערערים טענו כי הבנין בו מצויים הנכסים הוא מסוג ג', משום שיש לקבוע את סוג הבנין לפי תיאור הבנין ושנת גמר הבנייה. המערערים טענו כי בניית הבנין הסתיימה בין השנים 1979-1983. לכן, הוא מסוג ג'. לטענת המערערים, מועד סיום הבנייה הוא אובייקטיבי, ונבחן רק על פי השנה בה הונפקה תעודת הגמר. המבחן - כך נטען - הוא מבחן פונקציונאלי. לגישת המערערים, הוועדה לא התייחסה לראיות בהקשר זה, והעד מטעם המשיב לא הביא עמו את שוברי תשלום הארנונה לשנים 80-82.

9. המשיב טען מנגד כי מדובר בטענה עובדתית שהמערערים לא הוכיחו אותה בראיות. היה על המערערים להוכיח את שנת גמר הבנייה, או לחלופין להראות מה היה מועד האכלוס בפועל של הדירות. המערערים לא עשו זאת, הם לא הציגו טופס 4 למבנה, ולא סתרו את תעודת הגמר אותה הציג המשיב. המערערים אף לא הראו כי הדירות אוכלסו בפועל עובר למועד הוצאת תעודת הגמר.

10. כעולה מתעודת הגמר אותה הציג המשיב, שנת גמר הבנייה היא 1987. העד מטעם המשיב, מר בלכר, העיד בפני הוועדה בישיבת 7.12.11 (נספח ד' לתשובת המשיב), כי בשנת 1979 "נבדקו הבטונים", ויש לכן סבירות כי שלד המבנה הסתיים באותו מועד. העד הוסיף כי ניתן לאכלס בנין רק לאחר קבלת תעודת גמר, ועדותו לא נסתרה. עוד טען המשיב כי ישראל ובא-כוחו פנו אליו בשלהי 1986 ובתחילת 1987 וטענו כי הדירות טרם אוכלסו, וכי הן אינן ראויות לאכלוס. לכן לא ניתן לקבוע כי שנת הבנייה היא 1980.

המשיב הוסיף וטען כי העובדה שהמערערים לא הציגו ראיות מטעמם מעידה על כך כי הראיות – לו היו מוצגות – היו פוגעות בעמדתם. טענת המערערים לפיה יש להקיש ממועד אכלוס הנכס הצמוד אליהם למועד האכלוס שלהם, היא טענה שאין לה כל בסיס ראיתי.

- מדובר בשני נכסים שונים שנבנו במועדים שונים, ועל-כל-פנים לא הוכח אחרת. עוד נטען כי אם שנת הבניה היתה נקבעת בהתאם למועד האכלוס של הנכס השכן, היה מקום לחייב את המערערים לשלם ארנונה בגין השנים 1980 – 1986, שנים בגינן לא חויבו המערערים בארנונה משום שבניית הנכס לא הושלמה.
11. בסיכומי התשובה טענו המערערים בהקשר זה כי המשיב הציג עובדות שלא הוצגו בפני הוועדה, ומכול מקום המסמכים בדבר סיום העבודות בדירה התייחסו לפיצול המבנה לשת יחידות ולא לשנת בנייתו. עוד נטען כי הוועדה לא נכנסה לפירוט העובדות והמסמכים שהוצגו בפניה, והסתפקה בקביעה לפיה המסמך הקובע ביחס לשנת הבנייה הוא תעודת הגמר. לגישת המערערים, הוועדה שגתה בקביעתה זו.
12. אני סבורה כי יש לדחות את טענת המערערים בהקשר זה. מדובר בטענה עובדתית ביחס למועד בו הסתיימה בניית הבנין, והמערערים לא הוכיחו את טענתם בהקשר זה. על-כל-פנים, לא ניתן לקבוע כי החלטתה של ועדת הערר בהקשר זה והסתמכותה על תעודת הגמר, היתה בלתי סבירה במידה המצדיקה את ההתערבות של בית-המשפט בה.
13. המערערים העלו גם טענות לפגיעה נטענת באיכות השימוש שלהם בדירותיהם – כתוצאה ממטרדים הנובעים מבניית בית-אבות בסמוך לדירות, וכתוצאה מכך שהן גובלות באזור מסחרי ובעורק תחבורה ראשי.
- לגישת המערערים, בית-האבות מונע מהם אפשרות לעשות שימוש בדירה. באשר לקביעת ועדת הערר לפיה אין לה סמכות לדון בטענות אלה, טענו המערערים כי הוועדה התעלמה מפסיקה לפיה בנסיבות מסוימות הוועדה רשאית לדון בטענות אפליה ואי-חוקיות. עוד נטען כי הוועדה לא אפשרה את חקירת עד ההגנה על הסדרי פשרה ביחס להורדת הדירוג של האזור עקב מפגעים שקיימים בו, וכן לא אפשרה הצגת ראיות ביחס לאי-חוקיות שינוי האזור ולטענה בדבר האפליה נגד המערערים בהתייחס לנכסים אחרים הסובלים מפגיעה באיכות השימוש עקב פעולות לא חוקיות.
14. בסיכומי התשובה טענו המערערים כי המשיב הודה למעשה שלא נעשה שימוש בגג עקב בניית בית-האבות, ולכן היה על המשיב להתחשב בפגיעה בשימוש עקב המטרד. המערערים טענו כי מעבר לטענת חוסר הסמכות, המשיב אינו כופר בטענות המערערים לגופן ביחס לשינוי סוג האזור מ-1 ל-3 כפי שדרשו המערערים.
15. המשיב טען מנגד כי טענות המערערים לגבי הפגיעה באיכות השימוש נדונה ונדחתה במסגרת עמ"נ 106/04 ישראל כלוף נ. עיריית תל-אביב [פורסם בנבו]. פסק-דין זה מהווה מעשה בית-דין ביחס למערערים. כן נטען כי טענה זו אינה בסמכותו העניינית של מנהל הארנונה.

16. אני סבורה כי יש לדחות את טענות המערערים בהקשר זה. לטעמי, אין מדובר בנושא שמצוי בסמכותה העניינית של ועדת הערר. גם אם במקרים מסוימים מן הראוי להרחיב את סמכותה של ועדת הערר, הרי מקרה זה אינו אחד המקרים הללו. מדובר בטענות מובהקות של אפליה ואי חוקיות (ולא בטענות בהן נושא האפליה עולה במקביל לנושאים אחרים שהם בסמכות הוועדה). לו רצו המערערים לבחון נושא זה, הדרך לעשות זאת היתה באמצעות הגשת עתירה מנהלית, ולא בדרך של תקיפת התנהלות הרשות בפני מנהל הארנונה וועדת הערר. המערערים אף לא השיבו לטענת המשיב ביחס לקיומו של מעשה בית-דין.

מטעמים דומים אני סבורה כי אין מקום לקבל את טענות המערערים ביחס לחריגת העירייה מחוק ההסדרים, שכן לטעמי בנסיבות המקרה דגן לא היתה הוועדה מוסמכת לדון בטענה זו.

התנהלות ועדת הערר

17. המערערים טענו כי התנהלותה של ועדת הערר בדיונים בעררים היתה בעייתית מאוד. כך, מדובר בעררים שהוגשו כאמור משנת 2003 ואילך, בעוד שאין חולק כי ההחלטה ביחס אליהם ניתנה רק בשנת 2012. המערערים טענו בהקשר זה כי התנהלות הוועדה היתה כרוכה במחדלים רבים, שהתוצאה של הצטברותם מעידה על כישלון מוחלט של הוועדה במילוי תפקידה. עוד נטען כי במועד מתן ההחלטה, לא היה לחברי הוועדה שנתנו את ההחלטה מינוי תקף – לאור החלטה מיום 22.8.11 של הנהלת עיריית תל-אביב, לפיה בסוף שנת 2011 יסיימו כל ועדות הערר שכיהנו באותה עת את תפקידן. אף אחד מחברי הוועדה לא מונה שוב לאחר מועד זה.

לטענת המערערים, היועץ המשפטי של העירייה הצהיר בישיבת הנהלת העיר ביום 22.8.11 כי **"ועדות הערר מסיימות בסוף השנה קדנציה של 7 שנים ואנחנו מבצעים החלפה בעצם של חברי ועדות הערר, והחל מתחילת שנה הבאה יתחילו לכהן ועדות ערר חדשות"**. לגישת המערערים, החלטת המועצה (נספח ב' לסיכומים) מאמצת את הצעת הנהלת העירייה. לכן, יש לקבוע כי המועצה החליטה על סיום עבודת הוועדה.

18. המערערים טענו, כי בנסיבות אלה יש לקבוע כי החלטתה של ועדת הערר היא בטלה מדעיקרא, וכי כתוצאה מכך יש לקבל את כל טענות המערערים בעררים שהם הגישו, ולא להשיב את העררים לוועדת ערר חדשה. יש להורות על קבלת העררים, באופן שכל אחת מהדירות תחויב בארנונה בסכום של 2,000 ₪, ולחלופין לקבל את טענות המערערים ביחס לסוג הנכס והאזור, וכן לבטל את הריבית וההצמדה על החיובים.

המערערים טוענים כי הוועדות הן שאחראיות להתנהלות הקלוקלת בשמיעת הדיונים, וכי גם המשיב הממונה על הפעלתן אחראי לכך, ועליו לשאת בתוצאות המחדלים. המערערים טענו כי קיימת זהות בין המשיב לבין הוועדה, משום שאורגן של המשיב הוא זה הבוחר את חברי הוועדות וממנה אותם, והוא מספק לוועדות את התשתית המנהלית לעבודתן. המערערים טענו כי המקרה דגן מעיד על כך כי יש לבטל את השיטה הקיימת לשמיעת

עררים, ולהחליפה בשיטה אחרת. על-כל-פנים ולכל הפחות, יש לבטל את הפרשי ההצמדה והריבית שנקבעו לשומות בגין דירות המערערים, כדי שהמשיב לא ייצא נשכר ממחדליו ומחוסר תום-הלב שלו.

19. המשיב בתשובתו טען כי העיכוב בהתנהלות הדיונים נבע מהתנהלותם של המערערים. כך, הדיון בעררים הועבר להרכב ברשותו של עו"ד שטרייגולד, כתוצאה מבקשת המערערים שרו"ח אורן לא ידון בעניינם. העברה זו נעשתה עוד בשלבים הראשוניים של הדיון בטענות המקדמיות. עוד טען המשיב כי לאור התמשכות הדיונים בטענות המקדמיות של המערערים, פרשו שני חברים מחברותם בוועדה, והצטרפו שני חברים אחרים במקומם. ביום 22.2.10 קבעה הוועדה כי הדיונים שהתנהלו עד אותו שלב היו דיונים מקדמיים, וכי טרם החל הדיון לגופו של ענין. לאחר מועד זה התקיימו 3 דיונים נוספים בוועדה בהרכבה החדש, והיא שנתנה את ההחלטה.

20. באשר לטענה המתייחסת לכהונת הרכב, טען המשיב קודם כל כי מדובר בטענה חדשה שלא בא זכרה בכתב הערעור ולכן יש לדחות אותה משום שמדובר בהרחבת חזית אסורה. עוד נטען כי עיון בהחלטת מועצת העיר שצורפה לסיכומי המערערים אינו מעלה כי התקבלה החלטה על סיום כהונת הרכב הוועדה, אלא לכל היותר כי התמנו הרכבים חדשים.

מעבר לכך טען המשיב כי הוראות חוק בתי-המשפט (אליהן הפנו המערערים), ביחס להמשך דיון של שופט שיצא לקצבה או פרש, חל רק על שופטים במערכת בתי-המשפט, ולא על ועדות ערר. גם [חוק בתי-דין מנהליים](#) אינו חל על ועדות ערר, כך נטען. ההנחיות שפורסמו ביחס לכהונתן של ועדות ערר לא היו קיימות בעת מינויה של ועדת הערר שנתנה את ההחלטה נושא הערעור. הנחיות אלה אף אינן כוללות הוראות בדבר המשך דיון של ועדת ערר לאחר מועד סיום כהונתה.

עוד צוין כי התקשרותם של חברי ועדת הערר עם העירייה נמשכה עד לאחר שהיא נתנה החלטות בעררים הפתוחים שנדונו בפניה, מטעמי יעילות הדיון. קבלת טענות המערערים משמעה סרבול והארכה של הדיון, בניגוד לעמדת המערערים עצמם.

דיון

21. אני סבורה כי העובדה כי הדיון בעררים שהגישו המערערים ארך תקופה של כ-9 שנים מאז הוגש הערר הראשון היא בעייתית מאוד ומעידה על כשל משמעותי ביותר בתפקוד הוועדה. גם בהנחה שהמערערים העלו במסגרת העררים טענות מקדמיות רבות, אין בכך כדי להצדיק דיון כל-כך ארוך בהליך שניתן וצריך לסיים אותו תוך פרק זמן קצר הרבה יותר. מדובר בהליך לא מסובך, שאמור להתייחס לנושאים טכניים עובדתיים בלבד. האחריות לנהל את ההליך באופן יעיל ומהיר היא בראש וראשונה אחריותה של ועדת הערר, וזאת – גם אם הצדדים מעלים טענות רבות, ואף אם מי מהצדדים מבקש לעכב ולסרב את ההליך. אין ספק כי ועדת הערר כשלה בהקשר זה, כאשר לא השכילה לנהל דיון קצר, יעיל וענייני.

22. יחד עם זאת, אינני שותפה למסקנה אותה מבקשים המערערים כי בית-המשפט יסיק, כי כתוצאה מהתארכות ההליכים ומהעובדה שמינויים של חברי הוועדה פג עוד בטרם הם נתנו את החלטתם, יש לבטל את ההחלטה.

ראשית יש לציין כי אינני מקבלת את טענת המשיב לפיה הטענה ביחס לתוקף המינוי מהווה הרחבת חזית אסורה – שכן טענה זו הועלתה על ידי המערערים בס' 4 להודעת הערעור (שם נטען כי תוקף המינוי של הוועדה פג ולכן יש לקבל את העררים). יחד עם זאת, אני סבורה כי את טענת העדר הסמכות היה על המערערים להעלות בפני הוועדה בטרם ניתנה החלטתה, ולא להעלותה במסגרת הערעור, לאחר שהחלטה ניתנה.

23. יתרה מזאת, גם בהנחה שתוקף המינוי של חברי הוועדה פג, אינני סבורה כי יש מקום לקבוע כי יש לקבל את העררים רק מטעם זה. ראשית, וחרף טענות המערערים, אינני סבורה כי יש זהות בין ועדת הערר לבין המשיב. זהות כזו איננה מתקיימת, משום שהמשיב הוא צד להליך בפני ועדת הערר. לכן, גם אם המשיב שותף לתהליך מינוי חברי הוועדה, וגם אם הוא מספק תשתית מנהלתית לוועדה – המשיב אינו חלק מהוועדה, ואין זהות בינו לבינה.

מכאן שלו היה נקבע כי להחלטת הוועדה אין תוקף, הסעד הנכון היה להחזיר את הדיון לוועדת הערר, כדי שזו תנהל אותו מלכתחילה. אין מקום לקבוע כי כתוצאה ממחדל בהרכב הוועדה, יש לקבל את כל טענותיהם של המערערים בלא דיון בהן לגופו של ענין. אולם, גם המערערים אינם עותרים כי בית-המשפט יורה על קיום דיון חדש בעררים שהם הגישו, ותוצאה כזו היא כמובן מאוד לא רצויה בנסיבות ההחלטה דנן, משום שמדובר – כפי שהודגש לעיל, בעררים שהמוקדם שבהם הוגש לפני כ-11 שנים.

24. זאת ועוד - השאלה האם תוקף המינוי של ההרכב פג עם מינויים של ההרכבים האחרים, אינה חפה מספקות. כך גם השאלה מה דינם של עררים שהתקיימו בפני הרכב לאחר תום תוקף המינוי, וכאשר מדובר בעררים שההרכב שמע את הראיות לגביהם. אין זה ברור האם ניתן לקבוע – כפי שעותרים המערערים, כי להחלטותיו של הרכב כזה אין תוקף והן בטלות מעיקרן.

אינני סבורה כי ניתן להקיש מהדין החל על החלטות שניתנו על ידי שופטים שמינויים פג. סמכותם של שופטים של בתי משפט לקבל החלטות קבועה באופן מפורש [בחוק בתי המשפט](#), וההסדרים המתייחסים לשופטים הם הסדרים ספציפיים, הנובעים מהיקף הסמכויות של שופטים, ומאופי תפקידם. ההסדר החל על ועדות ערר לענייני ארנונה, ועדות בעלות סמכות מנהלית מוגבלת – איננו זהה להסדר החל על שופטים של בתי-המשפט.

25. גם לו הייתי סבורה כי אין תוקף להחלטות, הרי שלטעמי היה מקום להחיל בנסיבות הענין את הדוקטרינה של הבטלות היחסית. [בבג"ץ 10455/02 אמיר נ. לשכת עורכי הדין](#), [פורסם בנבו] התייחס בית-המשפט העליון (כב' השופט מצא) לסוגיית הבטלות היחסית, לאחר

שקבע כי הוועדה הבוחנת בלשכת עורכי-הדין חרגה מסמכותה בכללה שאלה מסוימת בבחינת הלשכה. בית-המשפט קבע באותו ענין כי:

"עקרון הבטלות היחסית, שהשתרש בפסיקתנו במהלך העשור האחרון, מאפשר לבית-המשפט להגיע לכלל הכרעה מידתית ומאוזנת בדבר תוצאותיה של החלטה מינהלית בטלה. בניגוד לתפיסת הבטלות שהייתה מקובלת בעבר, שלפיה חריגה מסמכות גוררת בטלות 'אוטומטית' של ההחלטה המינהלית, ובטלותה של ההחלטה המינהלית חייבת להוביל, מיניה וביה, גם לבטלות תוצאותיה, הרי שתורת הבטלות היחסית מאפשרת לבית-המשפט לגזור את תוצאותיהם המעשיות של החלטה או מעשה בטלים, תוך התחשבות בנסיבותיו של המקרה הנתון ובהשפעת התוצאות הנגזרות על המתדיינים, על הרשות הנוגעת בדבר ועל הציבור..."

עקרון הבטלות היחסית מהווה, בעיקרו, כלי של מדיניות שיפוטית, שבידי בית-המשפט להפעילו, או להימנע מהפעלתו, תוך התחשבות בנסיבותיו של המקרה הנתון ובחינת השלכותיהן האפשריות של ההכרעות החלופיות הבאות בחשבון, הכול במטרה להגיע, במידת האפשר, לתוצאה מעשית העושה צדק יחסי עם כלל הגורמים העלולים להיות מושפעים מן ההכרעה, בהם המתדיינים והרשות הנוגעת בדבר".

26. יישום האמור לעיל על נסיבות המקרה דנן, מביא למסקנה לפיה אין מקום לקבוע כי החלטת ועדת הערר היא בטלה מעיקרה. כאמור, לו כך היה נקבע – היה מקום להחזיר את הדיון בעניינם של המערערים לבירור נוסף בפני ועדת ערר בהרכב אחר. זאת ועוד, הוועדה מונתה כדין מלכתחילה, היא קיימה את הדיונים במועד בו המינוי שלה היה תקף ונתנה את החלטתה לאחר מכן. בנסיבות אלה, גם אם ההחלטה ניתנה לאחר שתוקף המינוי של חברי הוועדה כבר פג, מדובר בפגם שאינו חמור דיו כדי להביא למסקנה לפיה יש לבטל את ההחלטה בבטלות מוחלטת.

לכן, אני סבורה כי **"התוצאה המעשית העושה צדק יחסי עם כלל הגורמים העלולים להיות מושפעים מן ההכרעה"** כלשונו של בית המשפט בפסק הדין **אמיר הנ"ל**, היא כי להחלטת הוועדה יש תוקף גם בהנחה שהיא ניתנה לאחר שתוקף הכהונה של חברי הוועדה פקע. יצוין כי אין פירוש הדבר כי ועדות הערר יכולות להוסיף ולקבל החלטות ללא מגבלת זמן כלשהי, כאשר ביחס לכל החלטה שניתנה לאחר שתוקף מינוי הוועדה פג, יש מקום לבחון אותה בהתאם למכלול נסיבותיה כדי להכריע בשאלת תוקפה.

27. המערערים העלו גם טענה ביחס לחיובם בהפרשי הצמדה וריבית בקשר עם חובם למשיב, וזאת – לאור ההתארכות הבלתי סבירה של ההליכים בעניינם. כאמור, מטענות המשיב עולה כי לפחות חלק מהעיכוב בהליכים נבע מהתנהלותם של המערערים.

אולם, גם בהנחה שחלק מהעיכוב נבע מהתנהלות המערערים, אני סבורה כי מדובר בהתארכות קיצונית של ההליכים, שלא ניתן לעבור עליה לסדר היום ללא כל השלכה על

התוצאה. אף בהנחה שהעיקובים לא נגרמו באשמת המשיב, הרי באיזון בין הנזק שנגרם למערערים כתוצאה מהתארכות ההליכים ולבין הנזק שייגרם למשיב אם בית-המשפט יתערב בשיעורי הריבית, יש להעדיף את האינטרס של המערערים.

28. הריבית שחלה על חובות ארנונה מכוח [חוק הרשויות המקומיות \(ריבית והפרשי הצמדה על תשלומי חובה\)](#), תש"ם – 1980 (להלן: "חוק הרשויות ריבית") היא ריבית גבוהה, העולה על שיעור הריבית שנפסק בהתאם ל[חוק פסיקת ריבית והצמדה](#) התשכ"א – 1961 (להלן: "חוק פסיקת ריבית והצמדה"). בעוד ש[חוק פסיקת ריבית והצמדה](#) משקף תשלום עבור השימוש בכסף, ולכן חיוב בריבית על-פיו אינו "עונש", הרי חיוב בריבית הגבוהה של חוק הרשויות ריבית, כולל מימד מעין עונשי, שכן הנישום מחויב בריבית בשיעור העולה על ערך השימוש בכסף.

במכלול הנסיבות שצוינו לעיל, אינני סבורה כי מן הראוי לצרף לחובם של המערערים את הרכיב המעין עונשי הזה.

29. המשיב טען כי לבית-המשפט אין סמכות לדון בטענה בדבר הפחתת שיעור הריבית. לגישתו, סמכותו של בית-המשפט בהליך הנוכחי נגזרת מהסמכות של מנהל הארנונה ושל ועדת הערר. סמכויות אלה הן מצומצמות לעילות המפורטות [בסעיף 3](#) לחוק הערר לעניינים טכניים עובדתיים בלבד. לכן, טענות ביחס לגובה הריבית אינן בסמכותו של מנהל הארנונה. מכאן מבקש המשיב להסיק כי בית-המשפט אינו מוסמך לדון במסגרת ערעור מנהלי בטענה לפיה יש להפחית את חובות הארנונה שלא שולמו לאור התארכות ההליכים.

30. אני סבורה כי בית-המשפט מוסמך להתייחס במסגרת פסק-הדין לשאלת שיעור הריבית על חוב שנדון בפניו. חוק הרשויות ריבית מתייחס לתשלומים לרשויות המקומיות המשולמים באיחור ולתוספות הפיגורים שרשות פיגורים רשאית להטיל על הנישום במקרים כאלה.

החוק קובע:

"2(א) תשלום חובה שלא שולם תוך 30 ימים מהמועד שנקבע לשילומו, ישולם בתוספת תשלומי פיגורים".

ס' 2 לחוק פסיקת ריבית והצמדה קובע כי "רשות שיפוטית שפסקה לבעל דין סכום כסף, או שציוותה על ביצועו של פסק כזה, או שקבעה סכום כסף המגיע על פי חיקוק, רשאית לפי שיקול דעתה לפסוק ריבית על אותו סכום, כולו או מקצתו". **ס' 3א** מוסיף וקובע כי "במקום ריבית, רשאית רשות שיפוטית, לפי שיקול דעתה, לפסוק הפרשי הצמדה או הפרשי הצמדה וריבית במלואם או במקצתם".

31. מכאן, כי נושא הריבית והפרשי הצמדה שיש להוסיף על חוב פסוק – הוא נושא שבשיקול-דעתו של בית-המשפט. אכן, חיקוקים שונים קובעים את הכלל ביחס לאופן חישובם של הפרשי הצמדה והריבית. כך נקבעו שיעור הריבית והפרשי הצמדה [בסעיף ההגדרות](#)

[בחוק פסיקת ריבית והצמדה](#), וכן קיימת קביעה בחוק הרשויות ריבית ביחס לריבית שיש לשלמה בדרך כלל לרשות מקומית על חוב לרשות.

אולם, [מחוק פסיקת ריבית והצמדה](#) עולה כי לבית-המשפט ישנה סמכות לקבוע האם יש לחייב בתשלום הריבית אם לאו, על פי שיקול-דעתו. אני סבורה כי דין דומה צריך לחול הן כאשר בית-המשפט מחייב בריבית מכוח [חוק פסיקת ריבית והצמדה](#) והן כאשר הוא אמור לחייב בריבית מכוח חוק הרשויות ריבית. בשני המקרים רשאי בית-המשפט לחרוג משיעור הריבית הקבוע בחוק, ולחייב את החייב לשלם רק את חלקו (או, בנסיבות המתאימות, לא לשלמו כלל).

32. אציין כי בתי-המשפט המחוזיים ראו לנכון במקרים מתאימים להתערב בשיעורי הריבית שנוספו לחיובי ארנונה. כך, [בעמ"נ 215/08 יחיד סי מרצוי דולומיס \(2001\) ס"ד בע"מ נ. המועצה האזורית מטה אשר](#), [פורסם בנבו], קבע בית-המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט סוקול) כי:

"כידוע שיעור החיוב המוטל על הנישום נובע מצו הארנונה ולא מהודעת החיוב אשר נועדה לעשותו בר ביצוע (כדברי בית-המשפט [בבר"מ 4991/04 מנהלת הארנונה בעיריית חיפה נ' שילוח חברה לביטוח בע"מ](#) [פורסם בנבו] (ניתן ביום 07.5.3), ועל כן היה על העותרת לשלם את המס במועדים על פי דין. מאידך אין מקום לחייב את העותרת בריבית פיגורים בגין התקופה הקודמת לקביעת וועדת הערר".

במקרה אחר, בפסק הדין [בעמ"נ \(חי'\) 4219-08-09 תשתיות נפט ואנרגיה בע"מ נ. עיריית חיפה](#), [פורסם בנבו] קבע בית-המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופטת וילנר) כי:

"הכלל לפיו הפרשי הצמדה והריבית נועדו לשמור על ערכו הריאלי של חיוב הארנונה המקורי ואין המדובר בענישה של הנישום, חל גם כשמדובר בתיקון חיוב רטרואקטיבי. החבות לשלם את הארנונה קמה עם חקיקת צו המיסים ולא עם משלוח הודעת השומה לנישום.

לפיכך, אין מקום שלא לחייב בהפרשי ריבית והצמדה, שנועדו לשמור על ערכו הריאלי של החוב.

עם זאת, נוכח מחדליה של העירייה באיחור כה רב בהוצאת השומה, אני מוצאת לנכון לפטור את תשתיות נפט מהפרשי ריבית בגין מחצית מהתקופה" (ההדגשה היא שלי, ור' בהקשר זה את פסק-דיני בת.צ. [\(ת"א\) 9314-09-11 אמיר עבדו](#) – משתלת הכפר החדשה בע"מ נ' עיריית רמת גן [פורסם בנבו]).

33. סיכומו של דבר, אני סבורה כי בית-המשפט מוסמך להתערב בשיעור הריבית שיש להוסיף על חיובם של המערערים כפי שזה נקבע בהחלטתה של ועדת הערר, וכי בנסיבות המקרה דן כפי שפורטו לעיל, יש מקום להתערבות כזו, לאור התארכותו הבלתי סבירה של ההליך בפני ועדת הערר. לכן, הפרשי ההצמדה והריבית יחושבו לפי [חוק פסיקת ריבית והצמדה](#) ולא לפי חוק הרשויות ריבית.

איחורים בתשובה להשגות

34. לטענת המערערים, **ס' 4 לחוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית)** התשל"ו – 1976 (להלן: "חוק הערר"), קובע כי אם מנהל הארנונה אינו משיב להשגה תוך 60 יום, יש לראות את ההשגה כאילו היא התקבלה. המערערים טענו כי חלק מההשגות שלהם לא נענו במועד, ויש לראותן כאילו הן התקבלו מטעם זה. לטענתם, ועדת הערר לא התייחסה לענין זה בהחלטה.

להלן נתייחס לגופן לכל טענות המערערים לגבי ההשגות השונות שהוגשו על ידי כל אחד מהמערערים במהלך השנים, ולא נענו במועד.

השגת ישראל משנת 2003 –

35. המערערים טענו כי המשיב הודה בכך שתשובתו נשלחה באיחור, אך טען כי ניתנה לכך ארכה על ידי ועדת הערר כנדרש בחוק. לגישת המערערים, החלטת הוועדה בהחלטה להאריך את המועד אינה מנומקת, ואין בה כל "טעם מיוחד" כנדרש. לכן היא בטלה, ויש לקבל את ההשגה. המערערים טוענים כי במשך השנים לא חל כל שינוי בהנמקות המשיב בבקשותיו להארכות מועד לעררים והשגות, כשכל הבקשות כולן קשורות בעומס עבודה.

עוד נטען כי המועדים להגשת תשובות לעררים ל-2004 הוארכו 7 פעמים בתקופה של 30 חודשים, ולשנת 2006 – 4 פעמים. למרות זאת, המשיב לא ויתר על הריבית שהוא זכאי לגבות על חובות הארנונה, שהיא ריבית גבוהה. מעבר לכך, עומס עבודה אינו טעם מיוחד, ופניות הציבור אינן "נסיבות חיצוניות". את הפתרון לעומס יש למצוא על-ידי הסמכת פקידים נוספים שיעסקו בכך.

לטענת המערערים, יש לדחות את טענת המשיב לפיה לא הוגש על-ידיהם ערעור על החלטת הוועדה להאריך את המועד, משום שלא ניתן להגיש ערעורים על החלטות ביניים.

36. המשיב בסיכומים מטעמו טען כי הטענה לפיה ניתנו הארכות מועד גורפות להגשת תשובות לעררים, היא טענה המהווה הרחבת חזית, שכן היא לא הופיעה בכתב הערעור ולא בדיונים שנערכו בערעור. עוד נטען כי למערערים לא נגרם כל נזק כתוצאה ממתן הארכות.

המשיב הוסיף וטען כי מניין הימים לתשובה להשגה הוא מהמועד בו ההשגה הגיעה לידי מנהל הארנונה, ולא מהמועד בו היא הגיעה לרשות המקומית. יש לבחון את המועד בו קיימת חותמת "התקבל" של האגף לחיוב ארנונה. לכן, יש לקבוע כי הערר הוגש ביום 03.04.09. תשובת המשיב ניתנה ביום 03.06.18. כלומר בתוך תקופת 90 הימים הנקובה בחוק.

37. המשיב הגיש ביום 03.05.04 בקשה להארכת מועד להגשת התשובה, ובקשתו התקבלה. לטענת המשיב, המחוקק בחוק הערר קבע במפורש פרק זמן של 30 יום המסור לשיקול-דעתה של ועדת הערר, ומכאן שהוא צפה כי המשיב עשוי להזדקק לפרק-זמן נוסף לצורך מתן תשובתו

להשגה. ישראל לא ציפה כי תינתן תשובה להשגתו בתוך התקופה של 60 הימים, שכן הדין מעניק מלכתחילה אפשרות למתן תשובה להשגה בתוך תקופה של 90 ימים.

38. עוד טען המשיב כי הבקשה להארכת מועד הוגשה כדין, והיא נסמכה על טעמים מיוחדים. המשיב טען כי הוא מתמודד עם אלפי עררים המוגשים מדי שנה. הסיבה לעיכוב נעוצה בנסיבות חיצוניות שאינן תלויות במשיב, שאין לו שליטה על הגידול במספר ההשגות והעררים ועל היקפם. המונח "טעמים מיוחדים" מתייחס לנסיבות חיצוניות, וכאלה היו הנסיבות בחודש אפריל 2003, בו הוגשו למשיב אלפי פניות כתובות.

מעבר לכך, מטרת הסנקציה [שבסעיף 4](#) לחוק הערר היא מניעת סחבת, ובמקרה דנן ניתנה תשובה עניינית לישראל במועדים שנקבעו בדין. לגישת המשיב, הסנקציה של קבלת השגה בשל אי-מתן מענה במועד היא סנקציה קיצונית, שיש להפעילה רק במקרים חריגים, שהמקרה דנן אינו אחד מהם.

דין

39. [סעיף 4](#) לחוק הערר קובע:

"(א) מנהל הארנונה ישיב למשיג תוך ששים יום מיום קבלת ההשגה.
 (ב) לא השיב מנהל הארנונה תוך ששים יום – ייחשב הדבר כאילו החליט לקבל את ההשגה, זולת אם האריכה ועדת הערר האמורה בסעיף 5, תוך תקופה זו, את מועד מתן התשובה, מטעמים מיוחדים שיירשמו, ובלבד שתקופת ההארכה לא תעלה על שלושים יום."

40. העולה מהאמור בסעיף הוא כי המחוקק התייחס בכובד ראש רב לכך שהתשובה להשגה תינתן תוך לוח זמנים קבוע וברור. כך, נקבע הכלל לפיו העדר תשובה במועד, משמעו כי ההשגה מתקבלת. מעבר לכך, ניתנה אמנם אפשרות להארכת המועד – אולם זאת, רק אם הבקשה מוגשת "בתוך התקופה"; רק כאשר קיימים לכך טעמים מיוחדים; וגם אז תקופת ההארכה אינה יכולה לעלות על פרק זמן של שלושים ימים בלבד.

פרק הזמן הנוסף של 30 יום איננו אם-כן (ובניגוד לעולה מעמדת המשיב בסיכומיו) פרק זמן שהמשיב זכאי לו באופן אוטומטי. הקביעה לפיה יש לבקש את הארכת המועד במפורש מוועדת הערר, כי יש לעשות זאת לפני חלוף המועד, וכי ועדת הערר תיעתר לבקשה רק מטעמים מיוחדים, מעידה על כך כי הכלל צריך להיות מתן תשובה להשגה במועד שנקבע, והארכת המועד היא חריג. זאת, בין היתר משום שבכל פעם שהמועד מוארך, הנישום מסתכן בכך שאם השגתו תידחה, יגדל שיעור הריבית שהוא יחויב לשלם בגין חובו לעירייה, וזאת – בשיעור הריבית הגבוה שהעירייה רשאית לגבות מכוח חוק הרשויות ריבית.

41. חרף האמור לעיל, אינני סבורה כי יש להתערב במקרה הנוכחי בהחלטתה של ועדת הערר להאריך את המועד בקשר להשגת ישראל משנת 2003. המשיב טען – וטענתו לא נסתרה, כי עומס הפניות אליו בחודש אפריל 2003 היה חריג ובלתי-צפוי. במקרה כזה, ועד שהמשיב

יכול היה להספיק להתארגן ולהיערך להשיב לעומס החרגי של הפניות, היה מקום לאפשר לו להשיב להשגות שהיה עליו להשיב להן במהלך אותו חודש – באיחור של 30 יום. על-כל-פנים, החלטתה של ועדת הערר בהקשר זה איננה החלטה החורגת ממתחם הסבירות במידה כזו שיש להתערב בה. אין מקום בהקשר זה לדון בטענות הכלליות של המשיב ביחס לאופן הגשת בקשות להארכת מועד במקרים אחרים, ומספר הפעמים בהן המועד הוארך בשנים 2004 ו-2006.

42. זאת ועוד - בפרק הקודם של פסק-דין זה, נקבע כי הריבית שישלמו המערערים על חיוביהם תהיה ריבית בהתאם [לחוק פסיקת ריבית והצמדה](#), ולא ריבית בהתאם לחוק הרשויות ריבית. לכן, הנזק שנגרם כתוצאה מהארכת המועד, אינו נזק גדול במיוחד, במקרה הנוכחי על מכלול נסיבותיו.

ההשגה שהגיש יצחק ביחס לשנת 2008 –

43. לטענת המערערים, המשיב מודה כי לא ניתנה להשגה זו תשובה, אך טוען כי לא הוכח שההשגה התקבלה אצלו. המערערים טענו כי הם הציגו אישור דבר דואר רשום שהנמען לו הוא מנהל הארנונה, וכי די בכך כדי להוכיח את משלוח ההשגה. לטענתם, מכתבים של מנהלת מחלקת שומה אינם הוכחה לכך שמנהל הארנונה לא קבל את ההשגה, מה עוד שמסמכים אלה לא הוגשו כדין.

44. לגישת המשיב, בפני הוועדה לא הוצגו ראיות המעידות על כך כי דבר הדואר אכן הגיע ליעדו – מנהל הארנונה. לטענתו, עמדתו לפיה מכתבו של המערער מיום 24.2.2008 לא הגיע ליעדו ככל שהוא אכן נשלח – לא נסתרה. המשיב צירף לתגובתו קובץ מסמכים המהווה לגישתו ראיה לכך כי הוא לא קבל את פניית המערער בשנת 2008 (נספח י"ג לתגובה).

המשיב טען עוד כי רק במקרים קיצוניים מופעלת הסנקציה לפיה ההשגה תתקבל בשל אי מתן תשובה במועד. במקרה דנן לא הוכח כי "ההשגה" התקבלה בידי מנהל הארנונה עצמו, ולמצער על-ידי האגף לחיובי ארנונה ואף לא על-ידי העירייה בכלל. הוכח כי כאשר פניית המערער התקבלה (ביום 25.5.2008) – היא נענתה לגופה על ידי מנהלת השומה הרלבנטית באגף לחיובי ארנונה. בתשובת המשיב צוין כי מבדיקה ברישומי המשיב, לא קיימת כל פנייה נושאת תאריך הגעה כפי שהמערער טוען. המערער לא הציג אישור על מסירת דבר דואר רשום אלא רק על משלוח דבר דואר, ואין כל ראיה על קבלת דבר הדואר על ידי גורם כלשהו בעירייה. מעבר לכך, לאור פניות קודמות של המערער, היתה עמדתו של המשיב בעניינו ברורה ונהירה לו.

45. המערערים טענו מנגד כי ממכתב התשובה של פקידת העירייה מיום 15.7.08 עולה כי העירייה קבלה את ההשגה, שכן יש במכתב תשובה להשגה לגופה. אולם, התשובה ניתנה באיחור ולא על ידי הגורם המוסמך לכך.

46. אני סבורה כי יש לקבל את עמדת המשיב לפיה הוא לא קבל את ההשגה, וזאת – לאור חזקת התקינות העומדת לזכותו של המשיב כרשות המנהלית. המערערים היו צריכים להוכיח – והנטל הוטל עליהם, כי ההשגה נמסרה למשיב. הם לא הרימו את הנטל, לאור האמור בתשובת המשיב.

מבחינת המשיב, ישנו כמובן קושי להוכיח כי ההשגה לא התקבלה על-ידיו, שכן מדובר בעובדה שלילית, שקשה להוכיחה. לכן, יש להסתפק במה שעולה מהחומר שצורף לתשובת המשיב, ממנו עולה כי ככלל המשיב מקבל השגות ומטביע עליהן חותמת "התקבל", ואין אינדיקציה כי ההשגה דן אכן התקבלה על ידיו. כן עולה מהחומר כי ככלל השיב המשיב לפניית המערערים במועד (ובקש הארכות מועד כאשר לא עשה כן). המסמך שצורף על ידי המערערים, מעיד על משלוח דבר דואר רשום למנהל הארנונה, אך לא ניתן להסיק ממסמך זה כי הוא מתייחס דווקא להשגה הנדונה.

השגתו של ישראל משנת 2010 -

47. המערערים טענו כי על התשובה חתם שלא כדין עובד העירייה מר גולבר, שהודה בעדותו כי הוא עשה כן במקום מנהל הארנונה.

המשיב לא השיב לטענה זו, ולכן אני סבורה כי יש לקבלה. לכן, אני מקבלת את טענות המערערים כפי שהן עלו בהשגתו של ישראל משנת 2010.

השגת יצחק משנת 2010 -

48. המשיב טען כי ההשגה הוגשה באיחור. ואולם – לטענת המערערים המשיב לא העלה טענה זו בתשובה להשגה, ולכן אין לאפשר למשיב להעלות את הטענה בשלב זה. עוד נטען כי הארכה שניתנה איננה חוקית והיא מעידה על כך כי ועדות הערר הן "חותמות גומי" המאפשרות הארכת מועד בכל פעם שזו מתבקשת, תוך קבלה אוטומטית של הנימוקים להארכות אלה.

49. המשיב טען כי הנטל להוכיח כי השגה הוגשה במועד מוטל על כתפי הנישום. במקרה דנן, ה"השגה" הוגשה רק בחודש אפריל 2010, לאחר חלוף 90 הימים הקבועים בחוק הערר. למרות זאת ישראל לא צירף כל ראיה ביחס למועד בו התקבלה השומה השנתית על ידיו. סמכות מנהל הארנונה מוגבלת לפנייות שהן בגדר "השגה", כאשר אחד התנאים לכך שפנייה תחשב "השגה" הוא כי היא תוגש תוך 90 יום מיום קבלת הודעת התשלום על ידי הנישום. השגה שהוגשה מאוחר יותר, איננה "השגה" ולא חלה על המשיב חובה להשיב עליה. למרות זאת ומעבר לצורך השיב המשיב לפנייתו של יצחק וזאת במסגרת 60 הימים הקבועים בחוק הערר ביום 23.6.2010.

50. לאחר עיון בטענות הצדדים, אני סבורה כי יש לקבל את עמדת המשיב. אכן, "השגה" שהוגשה באיחור איננה נחשבת להשגה, ולכן לא חלה על המשיב חובה להשיב עליה תוך המועד שנקבע בחוק.

כך עולה מפסק דינו של בית-המשפט העליון בבר"ם 9179/95 המקום של שמחה נ. מנהל הארנונה בעיריית תל אביב יפו [פורסם בנבו] (להלן: "פס"ד המקום של שמחה"). באותו ענין קבע בית-המשפט העליון כי:

"נראה על פני הדברים, לפי טיבה של הדרישה שבגינה המבקשת טוענת כי הגישה השגה, כי העירייה רשאית היתה שלא לראות בפנייתה השגה כיוון שהוגשה באיחור ולא בתגובה לדרישה הראשונה לתשלום ארנונה. מכול מקום, גם אם צודקת המבקשת שהדרישה שכנגדה היא טוענת אכן היתה הדרישה הראשונה, הרי היה עליה להוכיח זאת במועד הגשת השגתה. נראה כי בנסיבות הענין לא נפל איפוא פגם בעצם הימנעות העירייה מלהשיב למבקשת בתוך המועד של 60 ימים" (ההדגשות שלי, ר. ר.).

51. בית-המשפט העליון דחה אם-כן את הגישה לפיה איחור בתשובה של המשיב להשגה "מאיינת" את האיחור בהגשת ההשגה. מפסק הדין המקום של שמחה הנ"ל, עולה כי לאחר שחלף המועד להגשת השגה (אם מועד זה אכן חלף), הנישום איננו זכאי עוד להגיש "השגה". לכן העירייה איננה חייבת עוד לעמוד בלוחות הזמנים שנקבעו בחוק למתן תשובות ל"השגות". לכן – כך נפסק באותו ענין – לאור האיחור בהגשת ההשגה, לא נפל פגם בהימנעות העירייה במתן תשובה למבקשת במועד של 60 ימים.
52. לגישת בית-המשפט העליון, משחלף המועד להגשת השגה, הופך החיוב לחלוט, ולא ניתן עוד לערער עליו. מדובר – לאור גישה זו – במקרה הדומה יותר ל"התיישנות מהותית" (ולא דיונית) – בה הזכות של הנישום (לחלוק על חיובי הארנונה שלו), מתבטלת עם חלוף המועד להגשת השגה. לכן, אף אם העירייה איננה מגיבה לטענות הנישום במועד, וגם אם בתשובתה הראשונית היא איננה מעלה את טענת האיחור – אין בכך כדי ל"החיות" את הזכות (ור' בענין זה גם את פסק-דיני בעמ"נ 241/08 רם חן חניונים נ' עיריית תל אביב יפו [פורסם בנבו] (31.5.2009)).
53. אכן, כדי לקבוע שההשגה הוגשה באיחור, יש לברר מתי קבל הנישום את הודעת התשלום. זאת משום שס' 4 לחוק הערר קובע כי יש להגיש השגה תוך 90 ימים "מיום קבלת הודעת התשלום". אם הודעת התשלום התקבלה באיחור – כי אז אין איחור בהגשת ההשגה. אולם, וכפי שעולה מהדברים שנזכרו לעיל בפסה"ד המקום של שמחה, הנטל מוטל על הנישום להוכיח מתי התקבלה אצלו הודעת התשלום הראשונה כאשר הוא פונה בהשגה לעירייה. במקרה דנן, המערערים לא הרימו את הנטל הזה.
54. סיכומה של נקודה זו – משלא הוכח שההשגה הוגשה במועד, יש לראות את המערער כמי שהגישה באיחור, ולכן השומה הפכה חלוטה, ואין עוד פגם בכך שהמשיב השיב לפניית המערער תוך מועד החורג מ-60 הימים שנקבעו בס' 4 לחוק הערר.

55. **סיכומו של דבר** – לאור כל האמור לעיל בפסק-דין זה, אני קובעת כי מתקבלת ההשגה ביחס לדירת ישראל משנת 2010. המשיב יעדכן את החיובים בהתאם, וישיב לישראל את הסכומים ששולמו על ידיו ביתר – ככל שיש סכומים כאלה.

בנוסף, אני קובעת כי הפרשי ההצמדה והריבית על חובותיהם של המערערים יחושבו לפי **חוק פסיקת ריבית והצמדה** ולא לפי חוק הרשויות ריבית. המשיב יעדכן את החובות בהתאם לאמור לעיל.

לאור התוצאה של פסק הדין – אינני עושה צו להוצאות.

ניתן היום, כ"ד ניסן תשע"ד, 24 אפריל 2014, בהעדר הצדדים.

רות רונן 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, תקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)